

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému *Postoj EHSV k osobitným kľúčovým otázkam pri rokovaniach o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve (TTIP)*

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2016/C 487/05)

Spravodajca: **Philippe DE BUCK**

Pomocná spravodajkyňa: **Tanja BUZEK**

Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	21. 1. 2016
Právny základ	článok 29 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy
Príslušná sekcia	REX
Dátum schválenia v sekcii	19. 7. 2016
Prijaté v pléne	21. 9. 2016
Plenárne zasadnutie č.	519
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržali sa)	213/23/17

1. Závbery a odporúčania

1.1. Rokovania o Transatlantickom obchodnom a investičnom partnerstve (TTIP) vstupujú v roku 2016 do rozhodujúcej fázy. Hlavní vyjednávači EÚ a USA vyjadrili odhodlanie urýchliť diskusiu s cieľom dosiahnuť do konca funkčného obdobia súčasnej administratívy USA ambicióznú a komplexnú politickú dohodu, v ktorej by sa identifikovali potenciálne „záchytné body“ vo všetkých oblastiach. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) sa preto rozhodol vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy k osobitným kľúčovým otázkam TTIP.

1.2. Toto stanovisko sa nevyjadruje k možnému uzavretiu konečnej dohody, ktorá bude výsledkom rokovaní medzi EÚ a USA. Ja však dôležité posúdiť, do akej miery boli pozície organizovanej európskej občianskej spoločnosti tak, ako boli vyjadrené najmä v predchádzajúcich stanoviskách EHSV, vzaté do úvahy v návrhoch EÚ, ktoré sú v súčasnosti k dispozícii pre verejnosť. Tým sa umožní vytvorenie posilneného partnerstva medzi Európskou komisiou a európskou občianskou spoločnosťou pri tvorbe obchodnej politiky EÚ.

1.3. EHSV, ktorý zdôrazňuje svoju inštitucionálnu úlohu, preto vydáva nasledujúce odporúčania.

1.4. Spolupráca v oblasti regulácie

1.4.1. Rokovania o TTIP vytvárajú nový impulz pre zvýšenú spoluprácu v oblasti regulácie s lepšími vyhliadkami. Výbor preto s upokojením konštatuje, že navrhovaná kapitola zahŕňa sledovanie cieľov verejnej politiky a vysokú úroveň ochrany v širokej škále určených oblastí. EHSV takisto víta výslovné objasnenie, že funkciou a účelom inštitucionálnej štruktúry pre regulačnú spoluprácu je poskytovať podporu a poradenstvo subjektom s rozhodovacími právomocami v rámci demokratickej kontroly, a že nebude mať právomoc prijímať právne akty ani nebude nahrádzať žiadne vnútroštátne regulačné postupy.

1.4.2. Výbor však žiada o presnejšie vymedzenie predpisov, ktoré predstavujú záťaž a zdôrazňuje, že predpisy, ktoré zaručujú spotrebiteľské, pracovné a environmentálne práva, by sa ako také nemali považovať za záťaž.

1.4.3. EHSV takisto žiada, aby kapitola o osvedčených postupoch v oblasti regulácie neobmedzovala právo strán regulovať alebo zaviesť postupy zodpovedajúce procesu USA týkajúceho sa oznamovania a predkladania pripomienok.

1.4.4. EHSV okrem toho žiada Európsku komisiu, aby objasnila pravidlá pre zapojenie reprezentatívnych zainteresovaných strán, najmä sociálnych partnerov a zástupcov občianskej spoločnosti.

1.5. *Technické prekážky obchodu a bezpečnosť potravín a zdravie zvierat a rastlín*

1.5.1. EHSV sa domnieva, že návrhy týkajúce sa normalizácie, technických predpisov, označovania a etiketovania sa musia považovať za dôležité ofenzívne záujmy Európskej únie. Berie na vedomie dôležité ustanovenia týkajúce sa transparentnosti. Žiada však o:

— zohľadnenie obáv normalizačných orgánov EÚ CEN/Cenelec, ktoré sa týkajú rizika vzájomného uznávania dobrovoľných noriem;

— podrobnejšie vypracovanie požiadaviek týkajúcich sa označovania a etiketovania.

1.5.2. Pokiaľ ide o kapitolu týkajúcu sa bezpečnosti potravín a zdravia zvierat a rastlín, EHSV berie na vedomie, že je založená na dohode WTO o bezpečnosti potravín a zdraví zvierat a rastlín, ktorá zahŕňa zásadu prevencie. EHSV však žiada o ďalšie uistenia, že právne predpisy EÚ v oblasti potravinárstva nebudú zmenené a že EÚ zachová obmedzenia týkajúce sa hormónov, rastových stimulantov a geneticky modifikovaných organizmov.

1.6. *Uľahčenie v oblasti ciel a obchodu*

1.6.1. EHSV uznáva význam uľahčovania obchodu, najmä pre malé podniky, a víta kapitolu, ktorú navrhla Európska komisia. Vyzýva však na ďalšie zjednodušenie colných postupov a na objasnenie pravidiel týkajúcich sa sankcií a zodpovednosti za porušovanie colných predpisov.

1.7. *Služby*

1.7.1. EHSV víta zmysluplné záväzky EÚ v kapitole o službách a pripomína svoje výzvy o zlepšenie prístupu na trh na federálnej a štátnej úrovni, zlepšenie regulačnej spolupráce – a uvedomenie si, že od toho závisí prístup na trh – a svoju žiadosť o zachovanie verejných služieb v súlade so ZFEÚ. EHSV takisto pripomína, že audiovizuálne služby nie sú súčasťou mandátu a preto by nemali byť zahrnuté v žiadnych záväzkoch. Takisto podporuje rozhodnutie Európskej komisie pozastaviť rokovania o prístupe na trh s finančnými službami, pokiaľ vyjednávači USA jasne neodsúhlasia začatie diskusií o spolupráci v oblasti regulácie, ktorej cieľom je zvýšenie úrovne ochrany a finančnej stability v tomto sektore. EHSV takisto požaduje explicitné a podrobné formulácie výnimky pre široko definované verejné služby s cieľom zabezpečiť, že všetky verejné služby, ktoré sú predmetom outsourcingu alebo financované štátom, súkromnými ziskovými alebo neziskovými organizáciami, budú vylúčené z tejto dohody.

1.8. *Obchod a udržateľný rozvoj*

1.8.1. EHSV víta komplexný a podrobný rozsah návrhu Komisie o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji. Pripomína však, že skutočná hodnota týchto ustanovení závisí v prvom rade od možnosti ich účinného presadzovania. EHSV požaduje účinný mechanizmus presadzovania a silný mechanizmus monitorovania prostredníctvom občianskej spoločnosti. EHSV sa nemôže vyjadriť k opatreniam presadzovania v kapitole o udržateľnom rozvoji TTIP, keďže textové návrhy týkajúce sa presadzovania boli oneskorené. Je dôležité, aby Komisia v súvislosti s týmito návrhmi spolupracovala s občianskou spoločnosťou a so sociálnymi partnermi s cieľom zabezpečiť, že budú vypracované tak, aby boli účinné v praxi. EHSV si vyhradzuje právo vyjadriť sa k týmto prvkom, keď budú zverejnené.

1.9. Ochrana investícií

1.9.1. EHSV víta návrh zameraný na reformu systému ochrany investícií a cieľ vytvoriť stály mnohostranný investičný súd, ktorý nahradí súkromné rozhodcovské súdy. EHSV však stále vidí kritické miesta vzbudzujúce obavy uvedené v bode 8.8, ktoré by sa mali riešiť. Takisto žiada Európsku komisiu, aby vypracovala posúdenie vplyvu, ktoré bude zahŕňať náklady a fungovanie nového systému investičných súdov.

2. Kontext

2.1. Od začatia rokovaní o TTIP v júni 2013 zohrával EHSV dôležitú úlohu pri formulovaní pozícií organizovanej občianskej spoločnosti EÚ vypracovaním stanovísk ku konkrétnym aspektom rokovaní o TTIP⁽¹⁾, k ochrane investícií a urovnávaní sporov medzi investormi a štátom⁽²⁾ a k vplyvu TTIP na MSP⁽³⁾. Komisia medzitým uverejnila dôležité oznámenie s názvom *Obchod pre všetkých*⁽⁴⁾, ktoré stanovuje podmienky pre nadchádzajúce obchodné a investičné zmluvy. EHSV podporil vo svojom stanovisku prístup opísaný v oznámení⁽⁵⁾. Výbor sa v spolupráci s ďalšími inštitúciami EÚ takisto usiluje prispievať k informovanej diskusii občianskej spoločnosti o TTIP prostredníctvom početných aktivít súvisiacich s TTIP. Medzi tieto aktivity patrí aj organizovanie vypočutí a návštev členov EHSV v Spojených štátoch.

2.2. EHSV konštatuje, že rokovania o TTIP prebiehajú transparentnejším spôsobom než predošlé obchodné a investičné rokovania: po prvýkrát bol uverejnený mandát Rady, ako aj pozície EÚ a niektoré textové návrhy. Bola vytvorená poradná skupina expertov zastupujúcich široké spektrum záujmov – spotrebiteľov, odborových zväzov, podnikov, zástupcov odvetvia ochrany životného prostredia a verejného zdravia – s cieľom poskytovať vyjednávateľom EÚ vysokokvalitné poradenstvo v oblastiach, ktoré sú predmetom rokovaní. EHSV však vyjadruje poľutovanie, že vzhľadom na svoju inštitucionálnu úlohu nebol formálne zahrnutý do tejto osobitnej poradnej skupiny pre TTIP⁽⁶⁾. Európska komisia vytvorila internetovú stránku venovanú TTIP, ktorá obsahuje prehľady s návodmi na ich čítanie, pozičné dokumenty EÚ (v ktorých sa uvádza a opisuje všeobecný prístup Európskej únie k danej téme), textové návrhy EÚ (ide o pôvodné návrhy právnych textov na témy TTIP od Európskej únie) a ponuku EÚ, pokiaľ ide o prístup na trh vo vzťahu k službám. EHSV víta návrh Európskej komisie na vytvorenie fóra občianskej spoločnosti, ktoré bude pozostávať zo zástupcov nezávislých organizácií občianskej spoločnosti vrátane účastníkov domácich poradných skupín, s cieľom viesť dialóg o implementácii a uplatňovaní tejto dohody.

2.3. Toto stanovisko vychádza zo zistení v predchádzajúcich stanoviskách, v ktorých sa vyzývalo na rovnomerné rozloženie výhod TTIP medzi podniky (vrátane MSP), zamestnancov, spotrebiteľov a občanov, pričom podmienkou prijatia dohody má byť zabezpečenie vysokých noriem platných v EÚ. EHSV považuje za dôležité predkladať pripomienky k doteraz uverejneným pozíciám a textovým návrhom EÚ týkajúcim sa vybraného počtu kapitol s cieľom preskúmať, do akej miery sú v súlade s týmito predpokladmi, a identifikovať hlavné body záujmu a obáv európskej občianskej spoločnosti. EHSV sa v rámci tejto analýzy rozhodol zamerať najmä na návrhy týkajúce sa spolupráce v oblasti regulácie (verejne dostupné 21. marca 2016), technických prekážok obchodu a sanitárnych a fyto-sanitárnych opatrení (verejne dostupné v januári 2015), uľahčenia v oblasti ciel a obchodu (sprístupnené v januári 2015 a zmenené v marci 2016), služieb (uverejnené v júli 2015), trvalo udržateľného rozvoja (uverejnené v novembri 2015) a investícií (uverejnené v novembri 2015). V tomto stanovisku sa berú do úvahy dokumenty uverejnené do 14. júla 2016.

⁽¹⁾ Pozri stanovisko EHSV z vlastnej iniciatívy na tému *Transatlantické obchodné vzťahy a názory EHSV na posilnenú spoluprácu a prípadnú dohodu o voľnom obchode medzi EÚ a USA* (Ú. v. EÚ C 424, 26.11.2014, s. 9).

⁽²⁾ Pozri stanovisko EHSV z vlastnej iniciatívy na tému *Ochrana investorov a urovnávanie sporov medzi investorom a štátom v obchodných a investičných dohodách EÚ s tretími krajinami* (Ú. v. EÚ C 332, 8.10.2015, s. 45).

⁽³⁾ Pozri stanovisko EHSV z vlastnej iniciatívy na tému *TTIP a jeho vplyv na MSP* (Ú. v. EÚ C 383, 17.11.2015, s. 34).

⁽⁴⁾ Oznámenie Európskej komisie „*Obchod pre všetkých – Smerom k zodpovednejšej obchodnej a investičnej politike*“ (COM(2015) 497 final).

⁽⁵⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému *Obchod pre všetkých: Smerom k zodpovednejšej obchodnej a investičnej politike* (Ú. v. EÚ C 264, 20.7.2016, s. 123).

⁽⁶⁾ Tamtiež.

2.4. Treba poznamenať, že Európska komisia 14. júla 2016 zverejnila návrh inštitucionálnej štruktúry dohody⁽⁷⁾, ktorý obsahuje vytvorenie interných poradných skupín zložených zo zástupcov občianskej spoločnosti, ktoré budú zmluvným stranám poskytovať poradenstvo pri uplatňovaní dohody. Výbor víta skutočnosť, že právomoci interných poradných skupín sú rozšírené tak, že pokrývajú všetky oblasti záujmu dohody, vyjadruje však poľutovanie nad tým, že sa v návrhu EÚ výslovne neuvádza spoločná schôdza oboch interných poradných skupín zvolaná z ich vlastnej iniciatívy a že fórum občianskej spoločnosti môže zvolať iba spoločný výbor. Schôdze fóra občianskej spoločnosti umožnia členom oboch interných poradných skupín pracovať na spoločných odporúčaníach zmluvným stranám.

2.5. Z tohto hľadiska EHSV vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že keď dôjde k reálnym rokovaniam na základe konsolidovaných textov, doposiaľ dosiahnutá vysoká úroveň transparentnosti bude vážne ohrozená, pokiaľ USA neodsúhlasia sprístupnenie týchto textov verejnosti alebo aspoň poradnej skupine expertov. EHSV preto vyzýva Komisiu, aby naďalej vynakladala všetko úsilie o to, aby sa táto otázka dostala na program rokovania zmluvných strán.

3. Spolupráca v oblasti regulácie

3.1. Spolupráca v oblasti regulácie je jedným z troch pilierov TTIP – popri prístupe na trh a pravidlách trhu – a pozostáva zo štyroch prvkov: horizontálne aspekty (medzi ktoré patrí na jednej strane tzv. regulačná súdržnosť alebo osvedčené regulačné postupy a na druhej strane regulačná spolupráca medzi regulačnými orgánmi), technické prekážky obchodu, bezpečnosť potravín a zdravie zvierat a rastlín, a sektorové prílohy. Cieľom tejto časti je predložiť pripomienky k prvému z týchto prvkov – horizontálnym aspektom, kým nasledujúca časť bude venovaná technickým prekážkam obchodu a bezpečnosti potravín a zdraviu zvierat a rastlín.

3.2. Spolupráca v oblasti regulácie bola označená za jeden zo základných cieľov TTIP, keďže by mohla zohrávať dôležitú úlohu pri uľahčovaní obchodu a investícií, ako aj pri zvyšovaní konkurencieschopnosti predovšetkým malých firiem. Najmä malé a stredné podniky očakávajú otvorenie nových príležitostí vzhľadom na to, že na rozdiel od veľkých firiem nedisponujú potrebnými prostriedkami, aby sa mohli pohybovať v odlišných regulačných prostrediach na oboch stranách Atlantiku. Väčšia kompatibilita regulačných režimov by zároveň vytvárala príležitosti pre veľké podniky, pokiaľ ide o využívanie úspor z rozsahu medzi Európou a USA.

3.3. Snahy o spoluprácu v oblasti regulácie nie sú nové⁽⁸⁾. Rokovania o TTIP vytvárajú nový impulz pre zvýšenie regulačnú spoluprácu s väčšími očakávaniami. EHSV sa domnieva, že nie je ľahké odhadnúť výhody, ktoré vyplynú z posilnenej spolupráce v regulačnej oblasti, a to najmä preto, že sa budú líšiť v závislosti od miery spolupráce odsúhlasenej počas rokovaní. V návrhu predbežnej technickej správy, ktorý vypracovala Európska komisia o hodnotení vplyvu na trvalú udržateľnosť sa odhaduje, že 76 % vplyvu TTIP bude pochádzať z regulačnej spolupráce, zatiaľ čo 24 % jeho celkového účinku bude pochádzať zo zníženia sadzieb⁽⁹⁾.

3.4. EHSV však považuje za dôležité, aby sa zaviedla ochrana s cieľom zabezpečiť, že proces regulačnej spolupráce sa nebude využívať na oslabenie sociálnych, pracovných, spotrebiteľských a environmentálnych noriem, ale skôr na ich zlepšenie. Ak budú tieto podmienky splnené, bude to mať nielen hospodársky prínos, ale môže sa tým uľahčiť aj úloha regulačných orgánov pri dosahovaní cieľov verejnej politiky.

3.5. Zásadným bodom pre EHSV je zabezpečenie vysokej úrovne ochrany zavedenej v EÚ. Súčasný návrh článku x1b kapitoly o regulačnej spolupráci sa zaoberá dosahovaním cieľov verejných politík a vysokej miery ochrany, okrem iného v oblasti verejného zdravia; života a zdravia ľudí, zvierat a rastlín; zdravia a bezpečnosti; pracovných podmienok; dobrých životných podmienok zvierat; ochrany životného prostredia; spotrebiteľov; sociálnej ochrany a sociálneho zabezpečenia; ochrany osobných údajov a kybernetickej bezpečnosti; kultúrnej rozmanitosti; a finančnej stability.

⁽⁷⁾ Pozri http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/july/tradoc_154802.pdf.

⁽⁸⁾ Napr. Transatlantická hospodárska rada (TEC) zriadená v roku 2007; fórum pre spoluprácu na vysokej úrovni; fórum na vysokej úrovni pre spoluprácu v oblasti regulácie.

⁽⁹⁾ Ecorys, *Hodnotenie vplyvu Transatlantického obchodného a investičného partnerstva (TTIP) na obchod medzi EÚ a USA – návrh predbežnej technickej správy*, s. 18 (<http://www.trade-sia.com/ttip/wp-content/uploads/sites/6/2014/02/TSIA-TTIP-draft-Interim-Technical-Report.pdf>).

3.6. EHSV sa však obáva, že to môže byť ohrozené článkom x ods. 1 písm. d), v ktorom sa stanovuje cieľ „zníženia regulačných požiadaviek, ktoré predstavujú zbytočnú záťaž [...]“⁽¹⁰⁾. EHSV sa obáva, že takáto formulácia by sa mohla vykladať tak, že právne predpisy na ochranu spotrebiteľských, pracovných a environmentálnych práv sa považujú ako také za záťaž.

3.7. EHSV by preto znovu rád dôrazne potvrdil vyhlásenie, že zachovanie existujúcich vysokých noriem je základnou požiadavkou, a že okrem cieľa zvýšenia obchodných príležitostí by spolupráca v oblasti regulácie mala zlepšiť aj bezpečnosť, zdravie a hospodársky a sociálny blahobyt ľudí na oboch stranách Atlantiku. Tento záväzok by sa mal preto znovu veľmi jasne a podrobne potvrdiť v konečnej dohode. EHSV vyjadruje obavy v súvislosti s návrhom EÚ o osvedčených postupoch v oblasti regulácie. Cieľom spolupráce v oblasti regulácie by malo byť zlepšenie dialógu medzi regulačnými orgánmi a nie vzájomné ovplyvňovanie regulačných postupov. EHSV žiada Európsku komisiu, aby objasnila kapitolu o osvedčených postupoch v oblasti regulácie uvedenú v návrhu.

3.8. EHSV sa v tejto súvislosti domnieva, že súčasný návrh kapitoly o osvedčených postupoch v oblasti regulácie, v ktorej sa poznamenáva, že strany budú musieť preskúmať „neregulačné alternatívy vrátane možnosti neregulácie [...], pomocou ktorých sa dosiahne cieľ regulačného aktu“, by sa nemal vnímať tak, že obmedzuje práva strán v oblasti regulácie. V záujme väčšej istoty by mal text dohody objasniť, že toto ustanovenie neobmedzuje právo strán v oblasti regulácie. Takisto poznamenáva, že článok 6 návrhu o konzultáciách zainteresovaných strán by sa nemal považovať za rovnocenný s procesom USA týkajúcim sa oznamovania alebo predkladania pripomienok.

3.9. Podľa EHSV musí uľahčenie obchodu preto zostať ústredným cieľom. Je dôležité, aby rokovania o TTIP podporili odstránenie zbytočných prekážok obchodu⁽¹¹⁾.

3.10. EHSV víta skutočnosť, že súčasný návrh Komisie výslovne uvádza, že funkciou a účelom inštitucionálnej štruktúry je poskytovať podporu a poradenstvo subjektom s rozhodovacou právomocou za demokratickej kontroly Európskeho parlamentu a Rady EÚ⁽¹²⁾. Riadny legislatívny proces nesmie byť oslabený a musí sa predísť oneskoreniam a regulačnému spomaleniu. EHSV víta navrhovaný článok 1, ktorý opätovne potvrdzuje právo tak na reguláciu, ako aj na stanovenie úrovni ochrany. Je však dôležité, aby sa v návrhu stanovilo zloženie a pravidlá rokovania jednotlivých výborov a skupín. EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby zabezpečila koherentnosť a konzistentnosť medzi kapitolami o horizontálnej spolupráci v oblasti regulácie, kapitolami o technických prekážkach obchodu a o sanitárnych a fyto-sanitárnych opatreniach a sektorovými prílohami.

3.11. Dialóg uskutočnený na začiatku regulačného procesu zvyšuje šance na nájdenie politických riešení, ktoré zahŕňajú cezhraničné aspekty, a preto sa naň musí pamätať. Zapojenie zainteresovaných strán prostredníctvom transparentného procesu je základnou zásadou správneho procesu tvorby pravidiel v Európskej únii a musí byť v návrhu Komisie jasne a podrobne uvedené. Aby regulačná spolupráca dosiahla inkluzívne výsledky a návrhy pre regulačné orgány, zainteresované strany a najmä podniky, spotrebiteľia, záujmové skupiny v oblasti životného prostredia a pracovníci by sa mali zapájať štruktúrovaným a vyváženým spôsobom.

3.12. Aby reálne došlo ku konkrétnemu pokroku, musia byť zabezpečené včasné konzultácie o regulačnej činnosti medzi regulačnými orgánmi EÚ a USA. Očakáva sa, že diskusia v prvotnom štádiu procesu tvorby politík v budúcnosti zvýši potenciál vytvorenia kompatibilných pravidiel a umožní účastníkom trhu zároveň plniť podmienky oboch režimov. Regulačné orgány však musia považovať dialóg a odpovede na pripomienky od svojich partnerov alebo zainteresovaných osôb za dobrovoľné, aby nedošlo k odrádzajúcemu účinku v oblasti regulácie

3.13. EHSV žiada Európsku komisiu, aby objasnila pravidlá pre uvedený dialóg a zapojenie reprezentatívnych zainteresovaných strán, najmä sociálnych partnerov a zástupcov občianskej spoločnosti. Musí existovať jasná záruka, že príslušné zainteresované strany budú mať možnosť prispievať k transparentnému dialógu prostredníctvom riadne vymedzeného procesu, ktorý zabezpečí rovnaké zaobchádzanie a zabráni oneskoreniam v regulačnom procese. Pokiaľ ide o EÚ, pri definovaní relevantnosti a reprezentatívnosti zainteresovaných strán by sa mal vziať do úvahy register transparentnosti.

⁽¹⁰⁾ Revidovaný textový návrh EÚ o regulačnej spolupráci, uverejnený 21. marca 2016 (<http://trade.ec.europa.eu/doclib/html/154377.htm>).

⁽¹¹⁾ Sociaal-Economische Raad (SER), poradenská správa 16/04E o TTIP (<https://www.ser.nl/~media/files/internet/talen/engels/2016/ttip.ashx>).

⁽¹²⁾ Pozri stanovisko Hospodárskej, sociálnej a environmentálnej rady Francúzska „Les enjeux de la négociation du projet de Partenariat transatlantique pour le commerce et l'investissement (PTCI)“ (http://www.lecese.fr/sites/default/files/pdf/Avis/2016/2016_01_projet_partenariat_transatlantique.pdf).

4. Technické prekážky obchodu a bezpečnosť potravín a zdravie zvierat a rastlín

4.1. EHSV víta, že dohoda WTO o technických prekážkach obchodu je integrovaná tak, ako to stojí v návrhu. Navrhovaná kapitola o technických prekážkach obchodu sa okrem toho zaoberá technickými požiadavkami (technické predpisy a normy) a požiadavkami na posúdenie zhody. EHSV zastáva názor, že návrhy týkajúce sa normalizácie, technických predpisov, označovania a etiketovania sa musia považovať za dôležité ofenzívne záujmy Európskej únie. Je dôležité, aby sa tieto návrhy nepoužívali na spochybňovanie predpisov potrebných na ochranu zdravia a bezpečnosti, ako aj sociálnu ochranu.

4.2. EHSV berie na vedomie dôležité ustanovenia o transparentnosti: opakovane zdôrazňuje povinnosť oznamovať opatrenia WTO, poskytovať informácie druhej strane, poskytnúť priestor na písomné pripomienky a odpovedať na takéto pripomienky. Ustanovuje sa v nej tiež uverejňovanie všetkých platných technických predpisov, nových aj súčasných, prostredníctvom registra, ako aj noriem, na ktoré technické predpisy odkazujú (keďže veľká väčšina noriem sa používa v príslušných odvetviach, ale regulačné orgány ich nepoužívajú – neodkazujú na ne v technických predpisoch).

4.3. Pokiaľ ide o normalizáciu, EHSV víta spoluprácu medzi normalizačnými orgánmi, ako aj zásady obmedzeného vzájomného uznávania. EHSV však berie na vedomie obavy, ktoré vyjadrili výbory CEN/Cenelec v súvislosti s rizikami vzájomného uznávania dobrovoľných noriem v TTIP. EHSV žiada Komisiu, aby zvážila návrhy normalizačných orgánov EÚ a zabezpečila ochranu záujmov EÚ. Dôležitá je aj záruka, že všetky príslušné zainteresované strany budú môcť prispieť k rozvoju nových noriem.

4.4. Normalizačné systémy USA a EÚ sa od seba veľmi líšia. Najmä zásada, že na jeden produkt sa vzťahuje jedna norma prijímaná všade, ktorá predstavuje pilier jednotného trhu EÚ, v Spojených štátoch neexistuje. V prípade prijatia novej normy v Európe sa vnútroštátne normy, ktoré sú s ňou v rozpore, stiahnu; v USA existujú na trhu súbežne rôzne normy a pre MSP je ťažké určiť, ktorá sa najviac vzťahuje na ich výrobné rady. Aby sa zvýšila transparentnosť a uľahčila činnosť malých podnikov, je dôležité v USA vytvoriť asistenčnú službu, ktorá bude poskytovať podporu podnikom z EÚ, ktoré chcú vyvážať na americký trh. Ide často o malé podniky s obmedzenými prostriedkami, ale s vysokou mierou špecializácie na okrajovom trhu, na ktorej je založená ich konkurencieschopnosť.

4.5. EHSV ľutuje, že kľúčové oblasti, ako sú elektrická bezpečnosť, elektromagnetická kompatibilita, stroje a telekomunikácie, v ktorých má EÚ jednoznačný ofenzívny záujem, sú označené ako prioritné oblasti na zváženie v budúcnosti: tieto oblasti by mali byť uvedené medzi konkrétnymi výsledkami v oblasti posudzovania zhody, ktoré vyplynú z rokovaní.

4.6. EHSV takisto ľutuje, že v časti o označovaní a etiketovaní nie sú pre prácu v budúcnosti určené žiadne prioritné oblasti a nie sú vymedzené žiadne požiadavky na časový harmonogram budúcej revízie požiadaviek na označovanie a etiketovanie ani na zahrnutie výsledkov vyplývajúcich z rokovaní v konkrétnych sektoroch.

4.7. Navrhovaná kapitola o bezpečnosti potravín a zdraví zvierat a rastlín vychádza z dohody WTO o bezpečnosti potravín a zdraví zvierat a rastlín a obsahuje pripomienky k textovým návrhom EÚ predloženým na diskusiu s USA na rokovaníach od 29. septembra do 3. októbra 2014, ktoré boli sprístupnené verejnosti 7. januára 2015.

4.8. Dohoda WTO o bezpečnosti potravín a zdraví zvierat a rastlín, ktorá sa týka uplatňovania predpisov o bezpečnosti potravín, zdravia a rastlín, obsahuje zásadu obozretnosti (článok 5 ods. 7), ktorá je v súčasnosti zakotvená aj v Lisabonskej zmluve. To však nesmie byť predmetom rokovaní a preto by to nemalo byť súčasťou dohody. EHSV preto veľmi víta ubezpečenia EÚ, že TTIP nebude meniť existujúce právne predpisy o potravinách, že EÚ ponechá svoje obmedzenia týkajúce sa hormónov a rastových stimulátorov v mäse, a že TTIP nebude meniť právo EÚ o geneticky modifikovaných organizmoch.

5. Uľahčenie v oblasti ciel a obchodu

5.1. Keďže obchod s tovarom tvorí veľkú časť transatlantického obchodu, akákoľvek snaha o zlepšenie colného režimu bude mať veľký vplyv na obojstranný obchod, najmä pre malé firmy.

5.2. EHSV víta ďalšie návrhy zamerané na uľahčenie colného režimu, najmä: vytvorenie jednotného kontaktného miesta na oboch stranách Atlantiku, posilnenie koordinácie medzinárodných noriem a vytvorenie partnerského programu na uľahčenie obchodu; harmonizáciu a zosúladenie údajov so zavedením postupu posudzovania toho, ktoré údaje je potrebné zosúladiť; rozšírenie zodpovedností Spoločného výboru pre colnú spoluprácu, aby mohol pôsobiť ako špecializovaný colný výbor vo viacerých oblastiach, ktoré budú neskôr určené, a presadzovať prijaté rozhodnutia.

5.3. EHSV žiada Európsku komisiu, aby jasne vymedzila prvky, ktoré sú pre firmy z EÚ obzvlášť dôležité a ktoré ešte nie sú v dostupných textoch jasne uvedené, napríklad hodnota *de minimis*, eliminácia všetkých dodatočných poplatkov, ukládanie sankcií a zodpovednosť za porušenie colných právnych predpisov.

6. Služby

6.1. EÚ vo svojej ponuke služieb ponúka významné záväzky v sektoroch, ktoré sú kľúčové pre podporu konkurencieschopnosti a rastu Európy (digitálne technológie a telekomunikácie), urýchlenie integrácie globálnych hodnotových reťazcov (doprava, kuriérske služby, obchodné služby a profesionálne služby) alebo kľúčové hospodárske odvetvia (stavebníctvo, maloobchod a energetika).

6.2. EHSV takisto s uspokojením poznamenáva, že v návrhu EÚ sa predkladá rámec na uľahčenie spravodlivého, transparentného a konzistentného režimu pre vzájomné uznávanie odborných kvalifikácií zainteresovanými stranami a stanovujú všeobecné podmienky pre rokovanie o dohodách o vzájomnom uznávaní, ktoré majú zásadný význam pre zabezpečenie lepšieho prístupu poskytovateľov služieb na trh EÚ.

6.3. EHSV opakovane zdôrazňuje tri hlavné aspekty spojené so službami: potrebu zlepšiť prístup na trh na federálnej aj štátnej úrovni, uvedomenie si, že prístup na trh závisí aj od lepšej regulačnej spolupráce, a požiadavku na zachovanie špecifik verejných služieb v súlade so ZFEÚ.

6.4. EHSV zdôrazňuje, že Komisia by mala zabezpečiť, aby TTIP v oblasti služieb prekročilo rámec súčasných dohôd, napríklad GATS a TiSA, a aby boli uzavreté konkrétne dohody, ktorými sa obmedzia mnohé diskriminačné prekážky v USA.

6.5. EHSV zdôrazňuje konkrétny problém, ktorý by Komisia mala vziať do úvahy a ktorý sa týka nevyváženého prístupu na trh: americké podniky môžu využívať výhody jednotného trhu EÚ, zatiaľ čo podniky z EÚ nachádzajú v USA fragmentovaný trh, keďže veľký počet odvetví služieb sa reguluje na úrovni štátov. EHSV upozorňuje na skutočnosť, že zachovanie vízovej povinnosti zo strany Spojených štátov pre občanov niektorých členských štátov EÚ, pričom občania USA na cestu do EÚ víza nepotrebujú, predstavuje diskriminačné zaobchádzanie s občanmi EÚ, ktoré poškodzuje bilaterálne vzťahy.

6.6. Pokiaľ ide o konkrétne odvetvia, EHSV má tieto pripomienky:

- audiovizuálne služby nie sú súčasťou mandátu, preto by nemali byť zahrnuté v žiadnych záväzkoch,
- prístup na trh s finančnými službami by mal byť pozastavený, pokiaľ vyjednávači USA jasne neodsúhlasia začatie diskusií o spolupráci v oblasti regulácie. Cieľom takejto regulačnej spolupráce by malo byť zvýšenie úrovne ochrany a finančnej stability;
- verejné služby by mali byť plne chránené, keďže zaisťujú súčasné vysoké normy v poskytovaní základných a citlivých služieb občanom. Na tento účel by sa mali stanoviť jasné a široko definované výnimky.

6.7. Pokiaľ ide o verejné služby, v stanovisku EHSV s názvom „Obchod pre všetkých“ sa uvádza, že ochranu verejných služieb v obchodných dohodách „možno najlepšie vykonávať pomocou využívania pozitívneho zoznamu, pokiaľ ide o prístup na trhu a národné zaobchádzanie“. Súčasná ponuka služieb EÚ v TTIP však zaujíma nebývalý „hybridný“ prístup k zoznamu služieb, ktorý by mohol vyvolať značnú neistotu.

6.8. V prílohe III týkajúcej sa prístupu na trh je pozitívny zoznam uvedený v rovnakom znení ako v programe Všeobecnej dohody o obchode so službami (GATS), kde „verejné služby existujú v sektoroch spojených s vedeckým a technickým poradenstvom, službami výskumu a vývoja v sociálnych a humanitných vedách, službách technického skúšobníctva a analýz, environmentálnych službách, zdravotníctve, dopravných službách a pomocných službách pre všetky spôsoby dopravy. Výhradné práva na takéto služby sú často udelené súkromným prevádzkovateľom, napr. prevádzkovateľom s koncesiami od orgánov verejnej moci, ktorí sú viazaní špecifickými služobnými povinnosťami. Keďže verejné služby často existujú aj na nižšej ako centrálnej úrovni, podrobné plánovanie pre jednotlivé sektory nie je praktické“⁽¹³⁾. Doložka o verejných službách, ktorá umožňuje zachovať monopolné štruktúry, má niekoľko nedostatkov vrátane toho, že jej pôsobnosť nezahŕňa obmedzenia, ako sú testy ekonomickej potrebnosti alebo kvóty. EHSV by rád zdôraznil, že výnimky pre verejné služby sa musia vzťahovať na všetky spôsoby poskytovania.

6.9. EHSV požaduje explicitné a podrobné formulácie výnimky pre verejné služby uvedené v prílohe III, aby sa zabezpečilo, že všetky verejné služby, ktoré sú predmetom outsourcingu alebo financované štátom, súkromnými ziskovými alebo neziskovými organizáciami, budú vylúčené z tejto dohody.

6.10. Hoci sa doložky o nečinnosti a doložky znemožňujúce návrat do pôvodného stavu („ratchet clause“) nevzťahujú na prílohu II, EHSV vyjadruje obavy, že rokovania môžu mať za následok presunutie výhrad EÚ, ktoré sú v súčasnosti uvedené v tejto prílohe, do prílohy I, a tým brániť vráteniu liberalizácie. EHSV v tejto súvislosti podporuje vyhlásenie poradenskej správy holandskej sociálnej a hospodárskej rady, že „vlády musia mať možnosť vyhlásiť určité služby – podľa vlastných preferencií – za služby vo všeobecnom verejnom záujme“⁽¹⁴⁾.

6.11. EHSV takisto vyjadruje obavy, že štátna regulácia akejkoľvek služby, ktorá nie je zodpovedajúcim spôsobom uvedená v prílohe I a prílohe II, bude zo strany americkej vlády vystavená potenciálnym problémom prostredníctvom konaní o porušení národného zaobchádzania alebo týkajúcich sa sporov medzi štátmi v súvislosti so záväzkami podľa doložky najvyšších výhod, alebo prostredníctvom systému investičných súdov.

6.12. EHSV ľutuje, že v porovnaní s inými kapitolami sa prístup k trhu so službami zanedbáva, a vyzýva Komisiu, aby zintenzívnila úsilie o odstránenie pretrvávajúcich prekážok v prístupe na trh USA. Spojené štáty naďalej ukladajú úplný zákaz činnosti v lodnej doprave. V leteckej doprave je stanovená maximálna kapitálová účasť 25 %, v telekomunikáciách 20 % a v oblasti telekomunikácií a satelitov existujú významné prekážky presahujúce hranice. Existuje tiež veľmi dlhý zoznam požiadaviek na občianstvo, napr. v bankovníctve, poisťovníctve a účtovníctve. V prípade právnych, účtovných, inžinierskych a poisťovacích služieb existujú požiadavky na trvalý pobyt. Takisto existujú požiadavky na miestne zastúpenie, napríklad v oblasti právnych, účtovných a poisťovacích služieb, a v oblasti poisťovníctva je požiadavka na právnu formu atď.

7. Udržateľný rozvoj

7.1. TTIP ponúka obojstrannú príležitosť podporovať udržateľnosť prostredníctvom obchodu a v dosahovaní cieľov udržateľnosti ísť nad rámec akýchkoľvek iných obchodných dohôd, ktoré doteraz uzavreli. EHSV vo svojich stanoviskách REX/390 a REX/449⁽¹⁵⁾ vyzval na zahrnutie dôkladne vypracovanej kapitoly o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji, ktorý je označený za podstatný prvok dohody, a preto EHSV víta komplexnú a podrobnú povahu návrhu Komisie. EHSV sa však domnieva, že skutočná hodnota týchto ustanovení závisí v prvom rade od toho, či bude nakoniec možné účinne ich presadzovať.

7.2. V stanovisku REX/390 sa uvádza, že silné, spoločné monitorovacie mechanizmy občianskej spoločnosti musia byť nevyhnutnou súčasťou každej dohody. EHSV preto plne podporuje vyhlásenie komisárky Malmströmovej, že v kapitole o udržateľnom rozvoji sú potrebné účinné mechanizmy presadzovania⁽¹⁶⁾. EHSV takisto podporuje odporúčania uvedené v poradenskej správe Sociálnej a hospodárskej rady Holandska a Hospodárskej a sociálnej rady Francúzska týkajúcej sa „schopnosti uložiť zainteresovaným stranám v prípade potreby účinné sankcie“⁽¹⁷⁾.

⁽¹³⁾ Ponuka služieb a investícií Európskej únie (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/july/tradoc_153670.pdf).

⁽¹⁴⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 11.

⁽¹⁵⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 5.

⁽¹⁶⁾ Vyhlásenie komisárky Malmströmovej, 17. novembra 2015 (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/november/tradoc_153968.pdf).

⁽¹⁷⁾ Pozri stanovisko Hospodárskej, sociálnej a environmentálnej rady Francúzska „Les enjeux de la négociation du projet de Partenariat transatlantique pour le commerce et l'investissement (PTCI)“ (http://www.lecese.fr/sites/default/files/pdf/Avis/2016/2016_01_projet_partenariat_transatlantique.pdf) a poradenskú správu 16/04E Sociaal-Economische Raad (SER) o TTIP (<https://www.ser.nl/~media/files/internet/talen/engels/2016/ttip.ashx>).

7.3. EHSV chváli rozsiahly záväzok Európskej komisie zaistiť vysoké pracovné a environmentálne normy. EHSV víta skutočnosť, že v preambule dohody a v samostatnom článku kapitoly o udržateľnom rozvoji je opätovne potvrdené právo na reguláciu a stanovenie vysokých úrovní ochrany.

7.4. EHSV vyzval na opätovné potvrdenie záväzku oboch strán účinne vykonávať a presadzovať vlastné právne predpisy v oblasti práce a plniť svoje povinnosti vyplývajúce z členstva v MOP. EHSV preto víta zahrnutie záväzných ustanovení o ochrane základných pracovných noriem, ako sú sloboda združovania a právo na kolektívne vyjednávanie vytváraním a zapájaním sa do odborových zväzov, odstraňovanie nútených alebo povinných prác, účinné odstránenie detskej práce a rovnosť a nediskriminácia v oblasti zamestnania a povolania. Okrem toho EHSV víta dodatočné zahrnutie záväzku oboch strán zaisťovať dôstojné pracovné podmienky, ochranu zdravia a bezpečnosť pri práci. Aby boli tieto ustanovenia o udržateľnom rozvoji záväzné, je potrebné uplatňovať „trojstupňový prístup“ založený na konzultáciách na vládnej úrovni, domácich poradných skupinách a paneloch odborníkov zahŕňajúcich MOP a na všeobecných ustanoveniach dohody o urovnávaní sporov.

7.5. Pokiaľ ide o environmentálne aspekty, je zahrnutie ustanovenia o obchode v súvislosti s environmentálne zodpovedným nakladaním s chemickými látkami a odpadmi v súlade so záujmami občianskej spoločnosti. EHSV preto schvaľuje zahrnutie ustanovení zameraných na prevenciu alebo minimalizovanie nepriaznivých účinkov chemických látok a odpadov na ľudské zdravie a životné prostredie do tejto dohody. EHSV podobne víta aj záväzok oboch strán k udržateľnému obhospodarovaniu lesov a obojstranné uvedenie si významného nepriaznivého vplyvu nezákonného, nenahláseného a neregulovaného rybolovu.

7.6. Spolupráca medzi oboma stranami v oblasti aspektov pracovnej a environmentálnej politiky je vítanou súčasťou návrhu. EHSV schvaľuje uznanie významu spolupráce pri podpore dôstojnej práce v globálnych dodávateľských reťazcoch a pri tvorbe stratégií a politík na podporu prispievania obchodu k efektívnemu využívaniu zdrojov, ekologickému hospodárstvu a obehovému hospodárstvu⁽¹⁸⁾.

7.7. EHSV podporuje cieľ ochrany pracovných práv a pracovného prostredia prostredníctvom kódexu správania, štandardných schém, označovania, certifikácie, overovania a ďalších súvisiacich podnikových politík.

7.8. Zodpovedné obchodné správanie, ako je sociálna zodpovednosť podnikov, môže posilniť plnenie cieľov udržateľnosti. EHSV podporuje zahrnutie explicitných odkazov na usmernenia OECD pre nadnárodné spoločnosti, iniciatívu Global Compact, normu ISO 26000, Tripartitnú deklaráciu o zásadách týkajúcich sa nadnárodných podnikov a sociálnej politiky MOP OSN (vyhlásenie o nadnárodných podnikoch) a hlavné zásady OSN týkajúce sa podnikania a ľudských práv do kapitoly o udržateľnosti.

7.9. EHSV poznamenáva, že textový návrh EÚ neobsahuje prvky týkajúce sa urovnávania sporov, ktoré budú vypracované v neskoršej fáze, a vyhradzuje si možnosť pripomienok k týmto prvkom, keď budú sprístupnené verejnosti.

7.10. V záujme podpory vykonávania záväzku oboch strán podporovať medzinárodný obchod spôsobom, ktorý bude prispievať k dosahovaniu udržateľného rozvoja, sa EHSV prihovára za mechanizmus presadzovania založený na sociálnom dialógu. EHSV víta návrh Komisie na vytvorenie domácich poradných skupín s rovnomerným zastúpením skupín občianskej spoločnosti, ktoré budú vyváženým spôsobom reprezentovať záujmy podnikov, pracovníkov, spotrebiteľov, ako aj záujmy v oblasti životného prostredia a verejného zdravia, a ktoré budú môcť predkladať stanoviská alebo odporúčania týkajúce sa implementácie TTIP⁽¹⁹⁾. Skúsenosti s platnými dohodami ukazujú, že na zaistenie účinnosti takýchto monitorovacích mechanizmov je dôležité, aby inštitúcie EÚ preskúmali odporúčania monitorovacích orgánov a aby ich začlenili do procesu presadzovania.

8. Investície

8.1. EHSV berie na vedomie, že Komisia predložila textový návrh systému investičných súdov, ktorým sa zavádza procesná reforma zameraná na vytvorenie nového systému, ktorý nahradí urovnávania sporov medzi štátom a investormi. Skladá sa z dvoch častí, zo základných ustanovení o ochrane investícií a z ustanovení o fungovaní systému na urovnávanie sporov medzi investormi a štátmi. Obsahuje aj úvodnú časť, v ktorej sú uvedené vymedzenia špecifické pre ochranu investícií.

⁽¹⁸⁾ Stanovisko EHSV na tému *Dôstojná práca v globálnych dodávateľských reťazcoch* (Ú. v. EÚ C 303, 19.8.2016, s. 17).

⁽¹⁹⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 7.

8.2. V súlade so žiadosťou v stanovisku REX/390 sú uvedené podrobnejšie vymedzenia práva na reguláciu, nepriameho vyvlastnenia a spravodlivého a nestranného zaobchádzania. Tieto podmienky treba splniť, aby bolo možné regulovať postup urovnávania sporov medzi štátom a investorom. Tieto objasnenia uprednostňujú právo strán na reguláciu vo verejnom záujme pred ochranou investorov.

8.3. EHSV zdôrazňuje, že vymedzenia v dohode, najmä pokiaľ ide o právo na reguláciu, by mali byť jasné a zaručovať právo štátu na zachovanie a zavedenie vysokých noriem, najmä sociálnych a environmentálnych noriem a noriem v oblasti ochrany spotrebiteľa, a zároveň zaručiť primeranú a legitímnu ochranu investorov pred protekcionizmom a diskrimináciou. EHSV víta skutočnosť, že do textu dohody bol okrem preambuly zahrnutý aj samostatný článok na túto tému. V rámci práva na reguláciu v oblasti sociálnej ochrany by sa mali výslovne uviesť kolektívne dohody vrátane trojstranných a/alebo všeobecných (*erga omnes*) zmlúv s cieľom vyhnúť sa tomu, aby podliehali výkladu v zmysle porušenia legitímnych očakávaní investora. Pracovné a platové podmienky stanovené v kontexte kolektívnych zmlúv sa nemôžu považovať za necelnú prekážku obchodu.

8.4. EHSV však uznáva, že najvýznamnejšie zmeny sa zaviedli v súvislosti s procesnými aspektmi urovnávania sporov. Rozhodcovský systém sa zmenil na súdny systém s tribunálom a rozhodcov ad hoc menovaných stranami sporu nahrádzajú sudcovia z trvalého zoznamu, ktorí budú vymenovaní zmluvnými stranami dohody. V dôsledku týchto zmien sa zvyrazňuje inštitucionálny charakter tohto systému. EHSV vyzýva obe strany, aby zabezpečili, že ihneď po ratifikácii zmluvy bude systém investičných súdov riadne fungovať a že sudcovia budú mať demokratickú legitimitu a budú vymenovaní spôsobom, ktorým sa odstráni riziko spolitizovania súdneho systému, ako aj riziko konfliktu záujmov.

8.5. EHSV s potešením zdôrazňuje, že sa zavádza striktný kódex správania na zaistenie nestrannosti a predchádzanie konfliktom záujmov. Zriaďuje sa aj odvolací súd na posudzovanie rozhodnutí tribunálu, ktorý je zodpovedou na oprávnenú kritiku systému urovnávania sporov medzi štátom a investormi. Okrem toho je transparentnosť zaistená aj tým, že na spory sa vzťahujú pravidlá UNCITRAL.

8.6. Hoci EHSV víta zlepšenia, ktoré boli vykonané s cieľom reformovať systém, ešte stále vidí kritické miesta vzbudzujúce obavy, ktoré je potrebné riešiť.

8.7. EHSV okrem toho uznáva, že stále pretrvávajú obavy týkajúce sa zavedenia tohto nového systému a že sa podľa zainteresovaných strán líšia. EHSV žiada Komisiu, aby tieto obavy lepšie zohľadnila vo svojom neustálom úsilí o zlepšenie systému na riešenie investičných sporov.

8.8. Niektoré z týchto obáv možno zhrnúť takto:

- potreba nájsť správnu rovnováhu medzi legitímnymi verejnými politikami a normami na ochranu investícií z hľadiska „spravodlivého a nestranného zaobchádzania“ a „ochrany pred nepriamym vyvlastnením“, a to na základe jasných definícií, ktoré znížia riziko širokej interpretácie,
- veľmi obmedzený zoznam legitímnych politických cieľov, ako sú ochrana verejného zdravia, bezpečnosť, životné prostredie alebo verejná morálka, sociálna ochrana alebo ochrana spotrebiteľa či podpora a ochrana kultúrnej rozmanitosti, ktoré súvisia s právom na reguláciu,
- žiadne explicitné vylúčenie predpisov vzťahujúcich sa na organizovanie alebo poskytovanie verejných služieb,
- úplné vylúčenie ušlého zisku pri výpočte náhrady za vykonané investície,
- vykonávanie zásady „platí strana, ktorá prehrá spor“ môže zabrániť podnikom, najmä MSP, využívať tento systém,
- potreba odkazov na povinnosti investora podľa vyhlásenia MOP o nadnárodných podnikoch, hlavných zásad OSN týkajúcich sa podnikania a ľudských práv a usmernení OECD pre nadnárodné spoločnosti,

- isté nejasnosti, pokiaľ ide o to, ako budú rozhodnutia uznávať a vykonávať vnútroštátne súdy, aký je vzťah k newyorskému Dohovoru o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí alebo k príslušným pravidlám ICSID. To je potrebné objasniť, keďže investori narážajú na problémy s presadzovaním už v súčasnom systéme,
- potreba dôkladného posúdenia zlučiteľnosti systému investičných súdov s právnym rámcom EÚ,
- chýbajúca nezávislosť sudcov, keďže v novom návrhu majú v niektorých prípadoch ešte stále možnosť pracovať ako podnikoví právnici,
- potreba zvážiť odporúčania návrhu predbežnej technickej správy hodnotenia vplyvu TTIP s cieľom vylúčiť možnosť napadnutia verejných služieb na základe štandardu vnútornej kontroly ⁽²⁰⁾.

EHSV vyzýva Komisiu, aby do riešenia týchto problémov zapojila občiansku spoločnosť a európske právne spoločenstvo.

8.9. Okrem toho, niektoré zainteresované strany spochybňujú potrebu samostatného investičného rozhodcovského systému v rámci riadne fungujúcich a vysoko rozvinutých domácich právnych systémov ⁽²¹⁾.

8.10. EHSV sa ďalej domnieva, že návrh Európskej komisie na vytvorenie systému investičných súdov je krok správnym smerom, ale v mnohých oblastiach sa ešte musí zlepšiť, aby mohol fungovať ako nezávislý medzinárodný súdny orgán. Výbor ľutuje, že tento systém bol navrhnutý bez úplného a riadneho konzultačného procesu a pred posúdením vplyvu, ktorý by zahŕňal náklady na tento systém a jeho fungovanie, a vyzýva Komisiu, aby vypracovala takéto posúdenie vplyvu.

V Bruseli 21. septembra 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS

⁽²⁰⁾ Ecorys, *Hodnotenie vplyvu Transatlantického obchodného a investičného partnerstva (TTIP) na obchod medzi EÚ a USA – návrh predbežnej technickej správy*, s. 144 (<http://www.trade-sia.com/ttip/wp-content/uploads/sites/6/2014/02/TSIA-TTIP-draft-Interim-Technical-Report.pdf>).

⁽²¹⁾ Napr. postoj organizácie ETUC k návrhu Komisie na systém investičných súdov v TTIP a CETA (<https://www.etuc.org/documents/etuc-position-commissions-proposal-investment-court-system-ttip-and-ceta#.V2xn19KNhHg>).